

**Lietuvos žemės, miškų, vandens, maisto ūkio verslui, kaimo plėtrai bei šalies regionams
atstovaujančių ūkio subjektų, institucijų ir asmenų
KREIPIMASIS
į Lietuvos Respublikos Prezidentę, Seimą ir Vyriausybę**

Mes, pasirašiusieji šį kreipimąsi, tarp jų Aleksandro Stulginskio universiteto Alumni klubas, atstovaujantis 50 tūkst. šios aukštosios mokyklos (anksčiau Lietuvos žemės ūkio akademijos ir Lietuvos žemės ūkio universiteto) absolventams, suprasdami pokyčių būtinumą ir tai, kad šalies aukštojo mokslo pertvarka ir tolesnė jo raida yra lemtingoje kryžkelėje, kartu suvokiame ir didelę savo moralinę atsakomybę prieš ateities kartas, atkreipiame J. E. Lietuvos Respublikos Prezidentės, Seimo, Vyriausybės ir visuomenės dėmesį į tai, kad norėdami išlikti modernia, save gerbiančia, savarankiška savitos nacionalinės kultūros ir savimonės Europos ir pasaulio valstybe, turime išsaugoti vieną svarbiausių to savarankiškumo vertybių – išvystytą, modernų, šiuolaikiniais moksliniais pagrindais tvarkomą šalies žemės, miškų ir vidaus vandenų ūkį, kaimo plėtrą, subalansuotą gamtinių išteklių naudojimą, gamtinę bioįvairovę, vaizdingą landšaftą, nacionalinį paveldą bei kitas gamtines, istorines ir dvasines vertybes kaip vieningą visumą.

Visa tai deramai gali atlikti tik aukščiausios kvalifikacijos specialistai eruditai, išugdyti atitinkamoje Alma Mater dvasioje. Tai dar beveik prieš šimtmetį puikiai suprato tautos ir valstybės Nepriklausomybės akto signatarai ir Lietuvos šviesuomenė, sunkiausiais šaliai nepriteklių ir išorinės grėsmės laikais radę politinės valios ir išteklių įsteigti Lietuvos žemės ūkio akademiją, kaip būsimo modernaus, šviesaus ir išvystyto kaimo garantą. Tai buvo tikrai labai nuoširdi ir nesavanaudiška valstybės duoklė tautos kalbos, kultūros, nacionalinės savimonės lopšiui – Lietuvos kaimui.

Dėl objektyvumo reikėtų pažymėti, kad žemės ūkis ir Lietuvos kaimas neliko skolingas valstybei ir per visus sunkmečius padėjo jai atsistoti ant kojų, tačiau per tą šimtmetį patyrė daugybę transformacijų, socialinių ir ekonominių sukrėtimų, trėmimus, pagrindžio kovas, visa naikinančią kolektyvizaciją ir nelengvą laisvo valstiečio ūkių atkūrimą. Nepaisant visų sunkumų, Lietuvos kaimas visada užtikrino tautai didesnę ar mažesnę, bet nuosavą duonos kąsnį.

Tik žemės ūkis ir su juo susijusi pramonė neseniai praėjusios ekonominės krizės metais vieninteliai užtikrino šaliai daugiau nei 2 mlrd. Lt teigiamą prekybinį saldo ir buvo pagrindinis šalies ekonominio progreso variklis. Deja, jau kelerius metus, priešingai ES vykdomai kaimo plėtros politikai, Lietuvos žemės ūkis ir kaimas patyrė vienus iš didžiausių per savo istoriją socialinių sukrėtimų. Daugelis miestelių ir kaimo gyvenviečių nyksta, nes gyventojai liko be darbo, mokyklų, medicinos punktų, kultūros įstaigų, policijos ir kitos socialinės infrastruktūros. Švietimo ir aukštojo mokslo ministerijai iš žemės ūkio ministerijos buvo perduota daugiau nei 110 mln. Lt, skirtų žemės ūkio mokyklų išlaikymui, kurios po šio persikirstymo baigia sunykti.

Praktiškai beveik nerengiama labai reikalingų žemės ūkiui žemesnės ir vidurinėsios grandies žemės, miškų ir vandens ūkio specialistų, kai kitose švietimo ir mokymo grandyse rengiami specialistai ne šalies poreikiams, bet „eksportui“.

Būdami labai susirūpinę dėl šiuo metu Lietuvoje prasidėjusios būtinos, bet deramai neišdiskutuotos mokslo ir studijų tinklo pertvarkos, kuri vykdoma realiai nedalyvaujant Lietuvos kaimo inteligentijai, verslui, ūkininkams, pramonės atstovams, atkreipiame dėmesį, kad:

⇒ Lietuvos žemės ūkio sektoriaus modernų vystymąsi ir konkurencingumą globalioje rinkoje lemia aukštos kvalifikacijos specialistai ir mokslo rezultatais grįstos inovacijos.

⇒ Pasaulinės tendencijos rodo, kad maisto poreikis pasaulyje 2050 m. bus beveik dvigubai didesnis, o klimato kaita, riboti dirbamosios žemės ir vandens ištekliai, siekis našiai ir išteklius tausojamai gaminti konkurencingą aukštos pridėtinės vertės žemės ūkio produkciją skatins naujų augalų ir gyvūnų veislių kūrimą, precizinių technologijų, inovatyvių trąšų, paslaugų ir priemonių naudojimą.

⇒ Ypač aktualu tampa siekti ekosistemų tvarumo, kaimo vietovių ir regionų darnaus ekonominio ir socialinio vystymosi. Tam reikia naujų kompetencijų ir labai aukštos kvalifikacijos, gebančių modeliuoti į ateitį, universitetinio išsilavinimo specialistų.

⇒ Šiandien katastrofiškai sumažėjus kaimo mokyklų skaičiui, vaikai valandų valandas keliauja į mokyklas ir atgal mokykliniais autobusais, todėl neturi pakankamai laiko mokytis ir gauti adekvatų miesto vaikams išsilavinimą, negali sėkmingai konkuruoti su miestų vaikais studijuojant aukštesnį mokyklą, nors poreikis žemės ūkio profesijoms yra aukštesnis nei kituose šalies ūkio sektoriuose.

⇒ Lietuvos kaime nemažėja jaunų žmonių emigracija į užsienį. Tik sudarydami sąlygas kaimo jaunimui įgyti žemės, miškų ir vidaus vandenų ūkio bei kaimo plėtros specialybes, paskatinsime juos pasilikti kaimo vietovėse, perimti tėvų ar kurti savo verslą, plėtoti kaimo socialinę infrastruktūrą, padėsime išsaugoti kaimo identitetą, užtikrinsime kaimo gyvybingumą ir tvarumą. Tik jaunų, verslių žmonių padedami išlaikysime tai, kas Lietuvoje svarbiausia. Tai yra tai, ką vadiname savo, lietuvių tautos, išlikimu. Tai, kuo šiandien esame gyvi, kuo džiaugiamės ir didžiuojamės. Tai žemės ūkio verslas, kalba, tradicijos ir papročiai.

Pastebime, kad Lietuvoje dėl profesinių žemės ūkio mokyklų sujungimo su bendrojo profilio profesinėmis mokyklomis ir profesinio rengimo centrais žemės, miškų, vandens ūkio aukštos kvalifikacijos darbininkų rengimas tapo antraeilium dalyku ir jų parengiama vis mažiau. Todėl manome, kad Aleksandro Stulginskio universitetą (ASU) sujungus su kitais universitetais, tokia pati situacija susiklostytų ir rengiant aukštos kvalifikacijos specialistus.

Pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos užsakymu atliktus naujausius tyrimus, 2021–2024 m. žemės ūkio, miškų ir kaimo plėtros sektoriui vidutiniškai kasmet reikės apie 900 aukštos kvalifikacijos universitetinio išsilavinimo specialistų. Aleksandro Stulginskio universitetas yra pagrindinis specializuotas šio sektoriaus specialistų rengėjas. Jame studijuoja apie 4.5 tūkst. studentų. Pasaulyje pastebima tendencija, kad specializuoti žemės ūkio universitetai yra konkurencingi, užima aukštas pozicijas universitetų reitinguose. Pavyzdžiui, panašaus dydžio Švedijos žemės ūkio mokslų universitetas pasaulio QS reitinge yra 4-as žemės ūkio ir miškininkystės srityje, tokio pat dydžio Estijos gyvybės mokslų universitetas – QS reitinguose yra pirmajame šimtuose.

Žemės, miškų ir vidaus vandenų ūkio verslo bei kaimo plėtros pažangai būtinos specializuotos žemės ūkio mokslo žinios bei inovacijos. Proveržį skatinančioms žinioms kurti ir inovacijoms įgyvendinti žemės, miškų ir vidaus vandenų ūkio versle bei kaimo plėtroje yra įkurtas integruotas mokslo, studijų ir verslo centras „Slėnis Nemunas“. Jo programai įgyvendinti 2011–2015 m. iš ES fondų ASU investuota daugiau nei 30 mln. eurų, modernizuota visa akademinė infrastruktūra, sukurtos šiuolaikinės specializuotos laboratorijos, skirtos mokslo tyrimams ir specializuotoms žemės, miško, biosistemų, kaimo plėtros studijoms.

Remdamiesi išdėstytais argumentais, pabrėžiame, kad:

⇒ Lietuvai ir jos žemės ūkio sektoriui būtina vystyti ASU kaip atskirą, savarankišką, specializuotą žemės ūkio, miško, vandens ūkio ir maisto bei kaimo plėtros sektoriaus universitetą, glaudžiai bendradarbiaujantį moksliniuose projektuose ir rengiant aukštų kompetencijų specialistus, sujungiant Universiteto mokslines pajėgas su pasaulio stipriausiais šios srities universitetais, Lietuvos mokslo ir mokymo įstaigomis ir socialiniais partneriais.

Šis unikalias specializuotas studijų programas turintis, mokymosi visą gyvenimą paslaugas teikiantis ir specifinėje, tik Lietuvai būdingoje gamtinėje, klimatinėje ir geografinėje aplinkoje mokslinius tyrimus plėtojantis ir modernias žemės ūkio technologijas kuriantis ir vienintelis šalyje žemės, miškų, vandens ūkio ir kaimo plėtros specialistus rengiantis Aleksandro Stulginskio universitetas **neturėtų būti** jungiamas į kito, negiminingo, tolimų mokslinių interesų universiteto sudėtį, bet turi būti vystomas kaip atskiras, savarankiškas, specializuotas sektorinis universitetas.